

Համարը N 33
Տիպը Քաղվածք
Սկզբնաղբյուրը Չի հրապարակվել
Ընդունող մարմինը ՀՀ կառավարություն
Ստորագրող մարմինը ՀՀ փոխվարչապետ
Վավերացնող մարմինը
Ուժի մեջ մտնելու ամսաթիվը 23.08.2013

Տեսակը Ինկորպորացիա
Կարգավիճակը Գործում է
Ընդունման վայրը Երևան
Ընդունման ամսաթիվը 22.08.2013
Ստորագրման ամսաթիվը 23.08.2013
Վավերացման ամսաթիվը
Ուժը կորցնելու ամսաթիվը

☒ Կապեր այլ փաստաթղթերի հետ

☒ Փոփոխողներ և ինկորպորացիաներ

ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՆԻՍՏԻ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆԻՑ ՔԱՂՎԱԾՔ «ԿԱՅՈՒՆ ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՍՆՈՒՆԴ» ԾՐԱԳՐԻ ՌԱԶՄԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆՆ ՈՒ ԴՐԱ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ԾՐԱԳՐԻՆ ԵՎ ՓՈՐՁԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻՆ ՀԱՎԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ՏԱԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Ք Ա Ղ Վ Ա Ծ Ք

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՆԻՍՏԻ

Ա Ր Ձ Ա Ն Ա Գ Ր ՈՒ Թ Յ ՈՒ Ն Ի Ց

22 օգոստոսի 2013 թվականի N 33

8. «ԿԱՅՈՒՆ ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՍՆՈՒՆԴ» ԾՐԱԳՐԻ ՌԱԶՄԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆՆ ՈՒ ԴՐԱ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ԾՐԱԳՐԻՆ ԵՎ ՓՈՐՁԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻՆ ՀԱՎԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ՏԱԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2012 թվականի դեկտեմբերի 27-ի նիստի N 52 արձանագրային որոշմն կետի 2-րդ ենթակետին համապատասխան՝

1. Հավանություն տալ՝

1) «Կայուն դպրոցական սնունդ» ծրագրի ռազմավարությանն ու դրա իրականացման միջոցառումների ծրագրին՝ համաձ հավելվածի.

2) «Կայուն դպրոցական սնունդ» փորձնական ծրագրին՝ համաձայն N 2 հավելվածի:

2. Հայաստանի Հանրապետության կրթության և գիտության նախարարին և Հայաստանի Հանրապետության ֆինանսներ նախարարին՝ տայն արձանագրային որոշմամբ նախատեսվող «Կայուն դպրոցական սնունդ» ծրագրի ռազմավարության և փ ծրագրի 2014-2016 թթ. միջոցառումներն իրականացնելու համար անհրաժեշտ միջոցները Հայաստանի Հանրապետության պ բյուջեում նախատեսելու հնարավորության հարցը քննարկել Հայաստանի Հանրապետության տվյալ տարվա պետական բյուջ կազմավորման գործընթացով նախատեսված ժամկետներում:

3. Սահմանել, որ «Կայուն դպրոցական սնունդ» ծրագրում ընդգրկվող երեխաների թիվը ենթակա է ճշտման յուրաքանչյու ուսումնական տարվա փաստացի կոմպլեկտավորման արդյունքում:

**Հայաստանի Հանրապետության
փոխվարչապետ**

2013 թ. օգոստոսի 3
Երևան

**«ԿԱՅՈՒՆ ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՍՆՈՒՆԴ» ԾՐԱԳՐԻ ՌԱԶՄԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆ ՈՒ ԴԻՍ ԻՐԱԿԱՆԱՑՒ
ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐԸ**

I. ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

1. «Կայուն դպրոցական սնունդ» ծրագրի ռազմավարությունը (այսուհետ՝ Ռազմավարություն) բխում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2012 թվականի դեկտեմբերի 27-ի նիստի N52 արձանագրային որոշմամբ հավանության արժանացած «Կայուն դպրոցական սնունդ» ծրագրի հայեցակարգից, ինչպես նաև Հայաստանի Հանրապետության կառավար Միավորված Ազգերի Կազմակերպության Պարենի համաշխարհային ծրագրի (ՄԱԿ ՊՀԾ) միջև 2011 թվականին համատեղ ս «Դպրոցական սնունդ» զարգացման ծրագրի գործողությունների պլանից: Ռազմավարության հիմքում դրվել է նաև Միավորվս Կազմակերպության Պարենի համաշխարհային ծրագրի (ՄԱԿ ՊՀԾ)՝ «Կայուն դպրոցական սննդի զարգացումը Հայաստանում 2. Ռազմավարության գլխավոր նպատակն է ստեղծել դպրոցական կայուն սննդի համակարգ, որը հնարավորություն կտս Հայաստանի Հանրապետության բոլոր մարզերի հանրակրթական դպրոցների տարրական դասարանների աշակերտների առ բարելավել նրանց առողջությունն ու հաղթահարել աղքատությունը, նպաստելով դպրոցականների հաճախելիության բարձր համընդհանուր տարրական կրթության ձեռքբերմանը:

II. ՌԱԶՄԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՆՊԱՏԱԿԸ ԵՎ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

3. Ծրագրի ռազմավարական նպատակն է աստիճանաբար ընդլայնելով հանրակրթական դպրոցներում սննդի կազմակեր 2րջանակները, հանրապետության ողջ տարածքում տարրական դասարանների բոլոր սովորողներին ապահովել հավասարաև անվտանգ և որակյալ սնունդով:

- 4. Ռազմավարության հիմնական խնդիրներն են.
 - 1) դպրոցական սննդի կազմակերպման և իրականացման նորմատիվային-իրավական հենքի ամբողջացումը,
 - 2) Ծրագրի կայուն իրականացման և կառավարման ինստիտուտների ձևավորումը և դրանց հզորությունների զարգացումը
 - 3) դպրոցական սննդի կազմակերպման արդյունավետ մոդելների փորձարկումը,
 - 4) արտաբյուջետային միջոցների ներգրավման արդյունավետ մեխանիզմների ներդրումը:

5. Ռազմավարության հիմնական խնդիրներից մեկը **դպրոցական սննդի կազմակերպման և իրականացման նորմա իրավական հենքի ամբողջացումն է:** ՀՀ-ում պետական ուսումնական հաստատություններում սննդի կազմակերպման հե հարաբերությունները կարգավորվում են հիմնականում սննդի կազմակերպման և սննդամթերքի անվտանգության ընդհանուր ՀՀ դպրոցական սննդի կառավարման և ֆինանսավորման ոլորտները կարգավորող առանձին կանոնակարգերը գրեթե բացակ

6. Վերլուծությունը ցույց տվեց, որ օրենսդրությունը ուղղակի հղում չի պարունակում կրթական հաստատություններում և կազմակերպման համար պետական կառավարման, տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմին/ պարտավորությունների վերաբերյալ: Սակայն վերջիններիս իրավասությունները սահմանող իրավական փաստաթղթերի վեր կարելի է եզրակացնել, որ ուսումնական հաստատությունների ներկայիս բյուջետային ֆինանսավորման և կառավարման հա կարող են հիմք ծառայել դպրոցական սննդի կազմակերպման համար:

7. Չկա որևէ ուղղակի արգելք կրթական հաստատությունների կողմից դպրոցներում սննդի կազմակերպման համար: Դպ նախաձեռնությամբ ուսումնական հաստատության խորհուրդը կարող է սահմանել եկամտի բաշխման հիմնական ուղղություն հիմնադրի սահմանած կարգով: Այդ միջոցները կարող են հատկացվել նաև դպրոցական սննդի համար:

8. «Առևտրի և ծառայությունների մասին» ՀՀ օրենքի ընդհանուր նորմերը սահմանում են սննդի ոլորտում պատասխանատվությունները: Սակայն կրթական հաստատություններում սննդի կազմակերպման պատասխանատվության, վերահսկողության մեխանիզմները դեռ կարիք ունեն հստակեցման:

9. Իրավական ակտերը սահմանում են բնակչության սանիտարա-համաճարակային անվտանգության ապահովման իրա տնտեսական և կազմակերպչական հիմքերը, ինչպես նաև սահմանում են պետական երաշխիքներ, որոնք թույլ են տալիս բազ 2րջակա միջավայրի վնասակար գործոնների ազդեցությունը մարդու վրա և ապահովում են կենսագործունեության համար բս պայմանների ստեղծում: Սակայն կրթական հաստատություններում սննդի սպասարկման պահանջներ սահմանող իրավակա չի ընդունվել:

10. Ելնելով առկա իրավիճակի վերլուծությունից, Հայաստանի Հանրապետությունում դպրոցական սննդի ոլորտում օրենս բարելավման և նորմատիվ իրավական դաշտի կատարելագործումը պետք է ներառի.

- 1) հանրակրթության ոլորտի օրենսդրության մեջ դպրոցականների տաք սննդի կազմակերպման պայմանների ստեղծմամ ամրագրումը, այդ թվում արտոնյալ՝ կոնկրետ նպատակային խմբերի (նպատակային դպրոցների) համար.
- 2) ճյուղային նախարարությունների, տարածքային կառավարման մարմինների, ուսումնական հաստատությունների իրավասությունների ու պատասխանատվության 2րջանակների սահմանումը, ինչպես նաև տեղական ինքնակառավարման մ

դպրոցի ծնողական համայնքի՝ դպրոցական սննդի կազմակերպմանը մասնակցելու և սատարելու հնարավորությունների ու մեխանիզմների սահմանումը.

3) հանրակրթական դպրոցի ֆինանսավորման մեխանիզմներում դպրոցական սննդի ֆինանսավորման ներառումը և դրա օրենսդրական ապահովումը, ներառյալ արտաբյուջետային աղբյուրներից միջոցների ստացումը խթանող, դրանց արդյունավետ օգտագործումը երաշխավորող դրույթների ամրագրումը.

4) դպրոցական սննդի կազմակերպման գործընթացում ծնողների ֆինանսական և ոչ ֆինանսական մասնակցությունը կա մեխանիզմների մշակումը.

5) արտոնյալ պայմաններ նախատեսող նորմատիվ ակտերի ընդունումը, օրինակ՝ տեղական արտադրողներից դպրոցն էլ հասկապես գյուղական վայրերում, կարտոֆիլով, բանջարեղենով և այլն մատակարարման ժամանակ, աճուրդի անցկացման որոշված թույլատրելի գնումների ծավալով միայն փոքր բիզնեսի սուբյեկտների միջև կամ գնումների ընթացակարգի պարզեցր գնումների կանխավճարում և այլ միջոցներ.

6) դպրոցական ճաշարաններում սննդի ծառայությունների արտաքին ռեսուրսների ներգրավման եղանակները կարգավոր նորմատիվ բազայի ստեղծումը և հետաքրքրված ընկերությունների համար աճուրդների անցկացման կարգը.

7) «Հանրակրթական ուսումնական հաստատություններում սովորողների սննդի կազմակերպմանը ներկայացվող հիգիենի պահանջները» սանիտարական կանոնների և նորմերի մշակումը:

11. Ռազմավարության մյուս կարևոր խնդիրը Ծրագրի կայուն իրականացման և կառավարման ինստիտուտների ձևավորումն է, դրանց հզորությունների զարգացումը: Առաջարկվում է՝

1) Ռազմավարության իրականացման առաջին փուլում, երբ զգալի կլինի դոնորների ներգրավվածությունը, Ծրագրի ընդի համակարգումը կատարել միջգերատեսչական աշխատանքային խմբի կողմից, որի կազմում կընդգրկվեն նաև միջազգային փորձագետներ: Աշխատանքային խմբի իրավասության տակ կլինեն դպրոցական սննդի կանոնակարգման և զարգացման խն կառավարման մարմինների կառուցվածքային և ֆունկցիոնալ գործառույթների հասակեցումը, ինչպես նաև դոնորների ներգր դրանց հետ աշխատանքների համակարգումը: Ռազմավարության իրականացման ընդհանուր պատասխանատվությունը կկր կրթության և գիտության նախարարությունը (այսուհետ՝ ՀՀ ԿԳՆ), որի համապատասխան կառուցվածքային ստորաբաժանն կհանձնարարվեն դպրոցականների սննդի կազմակերպման քաղաքականությունների մշակման և ծրագրի ընդհանուր համակ գործառույթները.

2) Ծրագրի աշխարհագրության ընդլայնմանը զուգընթաց մարզպետարաններում կնշանակվեն ծրագրի պատասխանատ քաղաքացիական ծառայողներ, որոնց, ինչպես նաև ներգրավված նախարարությունների համապատասխան աշխատակիցնե կկազմակերպվեն նպատակային վերապատրաստման դասընթացներ.

3) սննդամթերքի որակի և անվտանգության նկատմամբ վերահսկողության, ինչպես նաև հումքային բազայի զարգացման գործառույթները կիրականացնի ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարությունը.

4) Ծրագրի շրջանակում ՀՀ առողջապահության նախարարության գործառույթները կլինեն. «Հանրակրթական ուսումնա հաստատություններում սովորողների սննդի կազմակերպմանը ներկայացվող հիգիենիկ պահանջները» սանիտարական կանո նորմերի մշակումը և դրա նկատմամբ հսկողությունը, ինչպես նաև ալիմենտար կախված հիվանդությունների մոնիտորինգի իյ դպրոցականների շրջանում.

5) Ծրագրի առաջին փուլի ավարտից հետո նախատեսվում է «Կայուն դպրոցական սնունդ» հիմնադրամի (այսուհետ՝ հի ստեղծում.

6) «Կայուն դպրոցական սնունդ» հիմնադրամն առաջին տարում կստանձնի «Կայուն դպրոցական սնունդ» ազգային ծր պատասխանատվությունը: «Կայուն դպրոցական սնունդ» հիմնադրամի կարողությունները, Ծրագրի իրականացմանը զուգըն կզարգացվեն և կամբողջացվեն այն հեռանկարով, որ այն ինքնուրույն կիրականացնի հանրապետությունում դպրոցական սնն համակարգի առանցքային օղակի դերը.

**7) (Ենթակետն ուժը կորցրել է 22.12.16 N 52)
(11-րդ կետը խմբ., փոփ. 22.12.16 N 52)**

12. Ռազմավարության իրականացման մյուս ուղղությունը կլինի **արտաբյուջետային միջոցների ներգրավման արդ մեխանիզմների ներդրումը:** Ծրագիրը ներկայումս իրականացվում է հիմնականում միջազգային դոնորների միջոցներով: Հ կառավարությունը աստիճանաբար ստանձնելով Ծրագրի իրականացման պատասխանատվությունը կապահովի դպրոցակա՛ բազային ֆինանսավորումը, որը մեկ սովորողի համար կազմում է օրական 140 դրամ, որն իր մեջ ընդգրկում է կաթ (200մլ) և թխվածք/բուլկի (50 գրամ): Երեխաների նախաճաշի բազմազանությունը ապահովելու նպատակով դպրոցական կաթ ծրագր այլընտրանքային կերակրատեսակներ, նախատեսվում է երեխաներին հասկացնել նաև կակաո, կեֆիր, յոգուրտ, հյութ և այլն սննդակարգի հաշվարկները ներկայացված են *աղյուսակ 1-ում:*

13. Ներդնելով Ծրագրին ծնողների ֆինանսական մասնակցության արդյունավետ մեխանիզմներ, որի փորձն արդեն իսկ կ ծրագրի շրջանակում, հնարավոր կլինի ապահովել դպրոցականների տաք սնունդը և սննդի առավել հավասարակշռվածություն կընդլայնի ծնող-դպրոց-համայնք համագործակցությունը: Ծնողները և համայնքը մեծ ներգրավվածություն կարող են ունենալ նյութապես, և՛ ֆինանսապես, ինչպես նաև սեփական աշխատուժի ձևով: Ծնողների և համայնքի մասնակցությունը ծրագրին հանդիսանում է ծրագրի կայունության և արդյունավետության ապահովման հիմնական գործոններից մեկը, որի շնորհիվ դպր անհրաժեշտ պայմաններ են ստեղծվում տաք սննդով ապահովելու ոչ միայն տարրական, այլև բարձր դասարանների աշակե

14. Առաջիկա տարիներին դպրոցական սննդի կայուն համակարգին լիարժեք անցնելու համար կապահպանվի մարդասիրտ օգնության և տեխնիկական աջակցության կարիքը: Այդ նպատակով կիրականացվեն միջոցառումներ ներգրավելու տեղական միջազգային դոնորներին, որոնց միջոցները կուղղվեն ինչպես սննդամթերքի ձեռքբերմանը, այնպես էլ դպրոցներում սննդի

կազմակերպման հզորությունների զարգացմանը:

III. ՌԱԶՄԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԻՐԱԿԱՆԱՑՈՒՄԸ

15. Ռազմավարության իրականացումը երկարաժամկետ հեռանկարում (10-15 տարի) ենթադրում է կրթության, առողջա (հավասարակշռված ռացիոնալ սնուցման գործոնները) ոլորտներում արդյունավետության բարձրացումը, սովի սպառնալիքի աղքատության նվազեցման խնդիրների լուծումը (հաշվի առնելով նաև այլ միջոցները), տեղական սննդի արտադրության խթանող աշխատատեղերի ստեղծումը, երկրի ՀՆԱ-ում գյուղատնտեսության աճող ներդրումը:

16. 5-10 տարիների կտրվածքում նախատեսվում է ավարտել ժամանակակից պահանջներին բավարարող դպրոցական սննդամթերքի, ինչը կապահովի հասարակության որոշ խմբի սննդի պահանջը՝ դպրոցականների ներգրավվածության և սննդա հավասարակշռման առումով:

17. Միջնաժամկետ կտրվածքով (3-5 տարի) պետք է պայմաններ ստեղծվեն դպրոցական սննդի մատչելիությունը ապահի համար, զարգացվի դպրոցական սննդի հետ կապված նյութական արտադրությունը, անցկացվեն դպրոցական սննդամթերքի արտադրության մոդելների փորձարկումներ:

18. Ռազմավարության իրականացման առաջին 1-2 տարիները կհանդիսանան նախապատրաստական շրջան, որը կները դպրոցական սննդի իրավական-նորմատիվային հենքի ամբողջացումը, ծրագրի կառավարման և իրականացման համար անհ տեղական ինստիտուցիոնալ կարողությունների ձևավորումն ու զարգացումը, փորձնական ծրագրերի իրականացումը, դպրոց կազմակերպման մոդելների փորձարկումները և համապատասխան կադրերի ուսուցումն ու վերապատրաստումը: Այստեղ կ նաև արտաքին օգնությունից դեպի ներքին աղբյուրներին փուլային անցումը, տարածքային առանձնահատկություններին համապատասխան տարբեր փորձնական ծրագրերի իրականացումը:

19. Ռազմավարության իրականացման համար առաջարկվում է դպրոցական սննդի զարգացման հետևյալ սցենարը.

2013թթ.	2014 – 2016թթ.	2016 – 2021թթ.	Երկարաժամկետ հեռանկար
Նախապատրաստական փուլ (ՊՀԾ իրականացման պայմաններում)	Փորձնական ծրագրի իրականացում Վայոց Ձորի մարզում, իսկ 2015-2016թթ. ծրագրի իրականացում նաև Սյունիքի և Արարատի մարզերում (ՀՀ կառավարության կողմից, արտաքին դոնորների փոքր աջակցությամբ)	«Կայուն դպրոցական սնունդ» ծրագրի իրականացում ՀՀ կառավարության կողմից՝ արտաքին դոնորների փոքր աջակցությամբ	«Կայուն դպրոցական սնունդ» ծրագրի ինքնուրույն իրականացում ՀՀ կառավարության կողմից (ՀՀ բյուջեի ներքին ռեսուրսների և ներքին դոնորների ուժերով)

20. Ռազմավարության իրականացման առաջին փուլը նախապատրաստական փուլն է, որի ընթացքում նախատեսվում է գործողությունները

- 1) կայուն դպրոցական սննդի համակարգի հետագա զարգացման նպատակով ՀՀ օրենսդրության մեջ համապատասխան փոփոխությունների և լրացումների վերաբերյալ առաջարկությունների մշակում,
- 2) «Հանրակրթական ուսումնական հաստատություններում սովորողների սննդի կազմակերպմանը ներկայացվող հիգիենի պահանջները» սանիտարական նորմերի և կանոնների մշակում,
- 3) որոշակի սննդամթերքի անվտանգության և որակի պահանջները սահմանող ազգային ստանդարտների մշակում,
- 4) ՀՀ երեք մարզերի (Վայոց Ձոր, Սյունիք և Արարատ) դպրոցներում երեխաների առողջության և դպրոցական սննդի կա հնարավորությունների վերաբերյալ մոնիթորինգի կազմակերպում,
- 5) դպրոցական սննդի կազմակերպման գործընթացում ներգրավվող անձնակազմի ուսուցման և վերապատրաստման դա ծրագրերի մշակում,
- 6) ՀՀ երկու մարզերի դպրոցներում խոհարարների համար վերապատրաստման պիլոտային դասընթացների իրականացո
- 7) «Դպրոցական կաթ» ծրագրի շրջանակներում սննդամթերքի մատակարարման համար անհրաժեշտ մրցույթների անցլ կարգի մշակում:

21. Ռազմավարության իրականացման երկրորդ փուլում փորձնական ծրագրերում կընդգրկվեն այն մարզերը, որտեղ ներլի կողմից Ծրագիր չի իրականացվում:

22. Իրականացման առաջին երկու փուլերում մեծ կլինի դոնորների, հատկապես ՌԴ և ՊՀԾ ներդրումը և ներգրավվածուբ Ներկայումս «Կայուն դպրոցական սնունդ» ծրագիրն հիմնականում իրականացվում է ՊՀԾ կողմից, ՌԴ կառավարության ֆին աջակցությամբ: ՌԴ «Ճյուղային սննդի ինստիտուտը» տեխնիկական օժանդակություն է ցուցաբերում ազգային ռազմավարու մշակման ոլորտում: Ռազմավարության մշակման և ծրագրի արդյունավետ համակարգման նպատակով ստեղծվել է հանձնա բաղկացած համապատասխան նախարարությունների ներկայացուցիչներից, սակայն ծրագրի իրականացմանը նախարարույ ներգրավվածությունը խիստ սահմանափակ է:

23. Ռազմավարության իրականացման միջոցառումների պլանը ներկայացված է *աղյուսակ 2-ում*:

Աղյուսակ 1. ՀՀ պետական բյուջեից ֆինանսավորվող դպրոցական սննդի նախաճաշի տարբերակները և դրա (հաշվարկված տարրական դասարանի մեկ սովորողի համար):

Անվանումը	Մեծածախ գինը	Առաջարկ											
		1-ին տարբերակ կաթ +բուլկի		2-րդ տարբերակ կակաո+բուլկի		3-րդ տարբերակ կեֆիր+բուլկի		4-րդ տարբերակ ձուրոտ+բուլկի		5-րդ տարբերակ մրգահյութ+բուլկի		6-րդ տարբերակ մածուն+բուլկի	
		գրամ	արժեքը	գրամ	արժեքը	գրամ	արժեքը	գրամ	արժեքը	գրամ	արժեքը	գրամ	արժեքը
Բուլկի	800,00	58,0	46,00	50,0	40,00	50,0	40,00	50,0	40,00	50,0	40,00	60,0	48
Կաթ	370,00	200,0	74,00										
Կակաո (արդ. արտադրություն)	600,00			134,0	80,00								
Կեֆիր	550,00					145,0	80,00						
Յոգուրտ	800,00							100,0	80,00				
Մրգահյութեր	450,00									178,0	80,00		
Մածուն	505,00											143,0	72
Էներգետիկ արժեքը, կկալ		277		248		236		238		212		262	
Սպիտակուցներ		9,7		8,7		8,3		9,1		4,7		8,6	
այդ թվում՝ սպիտակուցներ կենդանական ծագման		4,8		3,9		4,2		5,0		0,0		3,8	
Ճարպեր		8,3		6,5		7,3		5,9		2,8		7,8	
Ածխաջրեր		40,5		38,2		33,3		36,0		40,9		39,0	
Ընդամենը արժեքը ՀՀ դրամով		120,00		120,00		120,00		120,00		120,00		120,00	
Այլ ծախսեր, այդ թվում՝		20,00		20,00		20,00		20,00		20,00		20,00	
ընդունող և բաժանող աշխատողի աշխատավարձ		10,00		10,00		10,00		10,00		10,00		10,00	
սանիտարական նորմերի կատարում		5,00		5,00		5,00		5,00		5,00		5,00	
կոմունալ ծախսեր		2,00		2,00		2,00		2,00		2,00		2,00	
տրանսպորտային ծախսեր		3,00		3,00		3,00		3,00		3,00		3,00	
Ընդամենը արժեքը ՀՀ դրամով		140,00		140,00		140,00		140,00		140,00		140,00	

Աղյուսակ 2. «Կայուն դպրոցական սնունդ» ծրագրի ռազմավարության իրականացման միջոցառումների պ

Հ/Հ	Միջոցառումը	Ժամկետը	Պատասխանատու	Ֆինանսավորման աղբյուրը
1	Ռազմավարության իրականացման նպատակով միջգերատեսչական հանձնաժողովի ձևավորում	01.10.2013	ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն	ՀՀ պետական բյուջեից լրացուցիչ ֆինանսավորում չի պահանջվում

2	Դպրոցական սննդի կազմակերպման և իրականացման նորմատիվային-իրավական դաշտի ստեղծում	01.12.2013	ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն, ՀՀ առողջապահության նախարարություն, ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարություն, ՌԴ «Ճյուղային սննդի ինստիտուտ» (համաձայնությամբ)	ՀՀ պետական բյուջեից լրացուցիչ ֆինանսավորում չի պահանջվում Դոնոր միջոցներ
3	Ծրագրի վերաբերյալ իրագրության բարձրացում(տեղեկատվական արշավների անցկացում և ծրագրի իրականացման արդյունքների լուսաբանում)	2013-2016թթ.	ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն, ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարություն, ՊՀԾ, ՌԴ «Ճյուղային սննդի ինստիտուտ» (համաձայնությամբ)	ՀՀ պետական բյուջեից լրացուցիչ ֆինանսավորում չի պահանջվում Դոնոր միջոցներ
4	Կարողությունների հզորացում	2013-2016թթ.	ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն, ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարություն, ՊՀԾ, ՌԴ «Ճյուղային սննդի ինստիտուտ» (համաձայնությամբ)	ՀՀ պետական բյուջե- 2014թ.՝ 2.0 մլն դրամ 2015թ.՝ 2.0 մլն դրամ 2016թ.՝ 2.0 մլն դրամ Դոնոր միջոցներ
5	«Դպրոցական կաթ» փորձնական ծրագրի իրականացում Վայոց Ձորի մարզում	01.01.2014-31.05.2014	ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն, ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարություն, ՀՀ Վայոց Ձորի մարզպետարան ՌԴ «Ճյուղային սննդի ինստիտուտ» (համաձայնությամբ)	ՀՀ պետական բյուջե- 2014թ.՝ 29.3 մլն դրամ Դոնոր միջոցներ
6	Վայոց Ձորի մարզի փորձնական ծրագրի գնահատում և դպրոցական սննդի ծրագրի շարունակականության վերաբերյալ առաջարկությունների մշակում	2014թ. հունիս-հունիս	ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն, ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարություն, ՀՀ Վայոց Ձորի մարզպետարան ՊՀԾ ՌԴ «Ճյուղային սննդի ինստիտուտ» (համաձայնությամբ)	ՀՀ պետական բյուջեից լրացուցիչ ֆինանսավորում չի պահանջվում

7	«Կայուն դպրոցական սնունդ» ծրագրի իրականացում Վայոց Ձորի մարզում	01.09.2014-31.12.2016	ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն, ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարություն, ՀՀ Վայոց Ձորի մարզպետարան ՌԴ «Ճյուղային սննդի ինստիտուտ» (համաձայնությամբ)	ՀՀ պետական բյուջե- 2014թ.՝ 26.7 մլն դրամ, 2015թ.՝ 56.0 մլն դրամ, 2016թ.՝ 56.0 մլն դրամ
8	Դպրոցական փոփ ստեղծում Վայոց Ձորի մարզում	01.01.2016-31.05.2016	ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն, ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարություն, ՀՀ Վայոց Ձորի մարզպետարան ՌԴ «Ճյուղային սննդի ինստիտուտ» (համաձայնությամբ)	ՀՀ պետական բյուջե – 2016թ.՝ 9.0 մլն.դրամ
9	Փորձնական ծրագրի մշակում և ներկայացում հաստատման (Սյունիքի մարզ)	01.06.2014	ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն, ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարություն, ՀՀ Սյունիքի մարզպետարան ՌԴ «Ճյուղային սննդի ինստիտուտ» (համաձայնությամբ)	ՀՀ պետական բյուջեից լրացուցիչ ֆինանսավորում չի պահանջվում
10	Փորձնական ծրագրի իրականացում Սյունիքի մարզում, այդ թվում «Դպրոցական ճաշարան» փորձնական միկրոծրագրի շրջանակներում դպրոցական բազային ճաշարանի ստեղծում	01.09.2014-31.05.2015	ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն, ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարություն, ՀՀ Սյունիքի մարզպետարան ՌԴ «Ճյուղային սննդի ինստիտուտ» (համաձայնությամբ)	ՀՀ պետական բյուջե 2014թ.՝ 67.6 մլն դրամ 2015թ.՝ 130.1 մլն դրամ
11	Փորձնական ծրագրի մշակում և ներկայացում հաստատման (Արարատի մարզ)	01.10.2014	ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն, ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարություն, ՀՀ Արարատի մարզպետարան ՌԴ «Ճյուղային սննդի ինստիտուտ» (համաձայնությամբ)	ՀՀ պետական բյուջեից լրացուցիչ ֆինանսավորում չի պահանջվում

12	Փորձնական ծրագրի իրականացում Արարատի մարզում, այդ թվում՝ «Դպրոցական փուլ» փորձնական միկրոծրագրի շրջանակներում դպրոցական բազային ճաշարանի ստեղծում	01.01.2015-31.05.2015	ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն, ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարություն, ՀՀ Արարատի մարզպետարան ՌԴ «Ճյուղային սննդի ինստիտուտ» (համաձայնությամբ)	ՀՀ պետական բյուջե- 2015թ.՝ 217.2 մլն դրամ
13	Սյունիքի և Արարատի մարզերի փորձնական ծրագրերի գնահատում և դպրոցական սննդի ծրագրի շարունակականության վերաբերյալ առաջարկությունների մշակում	2015 թ. հունիս-հուլիս	ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն, ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարություն, ՀՀ Սյունիքի մարզպետարան ՀՀ Արարատի մարզպետարան ՊՀԾ ՌԴ «Ճյուղային սննդի ինստիտուտ» (համաձայնությամբ)	ՀՀ պետական բյուջեից լրացուցիչ ֆինանսավորում չի պահանջվում
14	«Կայուն դպրոցական սնունդ» ծրագրի իրականացում Սյունիքի մարզում	01.09.2015-31.12.2016	ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն, ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարություն, ՀՀ Սյունիքի մարզպետարան ՌԴ «Ճյուղային սննդի ինստիտուտ» (համաձայնությամբ)	ՀՀ պետական բյուջե- 2015թ.՝ 67.6 մլն դրամ. 2016թ.՝ 142.0 մլն դրամ
15	«Կայուն դպրոցական սնունդ» ծրագրի իրականացում Արարատի մարզում	01.09.2015-31.12.2016	ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն, ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարություն, ՀՀ Արարատի մարզպետարան ՌԴ «Ճյուղային սննդի ինստիտուտ» (համաձայնությամբ)	ՀՀ պետական բյուջե- 2015թ.՝ 139.2 մլն դրամ. 2016թ.՝ 292.3 մլն դրամ
16.	«Կայուն դպրոցական սնունդ» հիմնադրամի ստեղծում	2016 թ. 4-րդ եռամսյակ	ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն	ՀՀ պետական բյուջեից ֆինանսավորում չի պահանջվում:

(աղյուսակը լրաց. 22.12.16 N 52)
 (հավելվածը խմբ., փոփ., լրաց. 22.12.16 N 52)

«ԿԱՅՈՒՆ ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՍՆՈՒՆԴ» ՓՈՐՁՆԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ

I. ՓՈՐՁՆԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՈՒՄԸ

1. «Կայուն դպրոցական սնունդ» ծրագրի իրականացման պատասխանատվության փոխանցումը ՀՀ կառավարությանը և դպրոցների ներգրավումը ծրագրում կիրականացվի մի շարք փորձնական ծրագրերի միջոցով: Դրանց նպատակը կլինի համա մեխանիզմների փորձարկումը հանրապետության տարբեր շրջանների առանձնահատկություններին համապատասխան և ա կարողությունների զարգացումը:

2. Հիմնական փորձնական ծրագիրը կմեկնարկվի 2014 թվականին Վայոց Ձորի մարզում: Փորձնական ծրագրում կընդգրկվ 20րի մարզի 42 համայնքների 45 հանրակրթական դպրոցների 186 տարրական դասարանների շուրջ 2200, ինչպես նաև դպրո նախապատրաստման խմբերում (նախակրթարաններում) ընդգրկված 182 սովորողներ (ընդհանուր թվով՝ 2382 սովորողներ):

3. Սնունդը կտրամադրվի ուսումնական տարվա 168 օրերի ընթացքում՝ շաբաթը 5 օր: Տարրական դասարանների և դպրո նախապատրաստման խմբերում ընդգրկված սովորողներին ամեն օր՝ մինչև ժամը 12-ը կմատուցվի կաթ և թխվածք: Դպրոց սննդի բազային ֆինանսավորումը մեկ սովորողի համար կկազմի օրական 140 դրամ, որն իր մեջ ընդգրկում է կաթ (200մլ) և թխվածք/բուլկի (50 գրամ): Երեխաների նախաճաշի բազմազանությունը ապահովելու նպատակով դպրոցական կաթ ծրագրը այլընտրանքային կերակրատեսակներ, երեխաներին կարող են հատկացվել նաև կակաո, կեֆիր, յոգուրտ, հյութ և այլն:

4. Փորձնական ծրագրին զուգահեռ կշարունակվի ՄԱԿ-ի ՊՃԾ-ի դպրոցական սննդի ծրագիրը, տարեկան ընդգրկելով տա դասարանների և դպրոցին նախապատրաստման խմբերում (նախակրթարաններում) ընդգրկված շուրջ 67000 սովորողների:

5. Փորձնական ծրագրի գնահատման արդյունքների հիման վրա «Կայուն դպրոցական սնունդ» ծրագիրը աստիճանաբար նաև Սյունիքի և Արարատի մարզերում: Ծրագրի շրջանակներում դպրոցական սնունդ կտրամադրվի Սյունիքի մարզում՝ 115 հանրակրթական դպրոցների 633 տարրական դասարանների ընդհանուր թվով շուրջ 6000 և դպրոցին նախապատրաստման] (նախակրթարաններում) ընդգրկված 36 սովորողների (ընդհանուր թվով՝ 6036 սովորողների, իսկ Արարատի մարզում՝ 108 հա դպրոցների 810 տարրական դասարանների շուրջ 12000 և դպրոցին նախապատրաստման խմբերում (նախակրթարաններում 429 սովորողների (ընդհանուր թվով՝ 12429 սովորողներ): Միաժամանակ նախատեսվում է փորձնական միկրոծրագրերի շրջա Արարատի մարզում ստեղծել մեկ դպրոցական բազային ճաշարան՝ իր փոով և մեկ դպրոցական բազային ճաշարան Սյունիք (այնպիսի գյուղում կամ քաղաքում, որտեղ գործում են 2 և ավելի դպրոցներ): Իսկ Վայոց Ձորի մարզում նախատեսվում է ստ դպրոցական փուռ:

6. Ծրագրի իրականացումը նշված 3 մարզերում կստանձնի ՀՀ կրթության և գիտության նախարարությունը:

7. «Կայուն դպրոցական սնունդ» ծրագրի շրջանակում կապահովվի արդեն իսկ ընդգրկված դպրոցներում ծրագրի շարունակականությունը, որը ներառում է սննդամթերքի գնումները, տեղափոխումը դպրոցներ, դպրոցներում սովորողների ս կազմակերպումը և մոնիթորինգը: Այսպիսով նախատեսվում է 2016 թվականին դպրոցական սննդի ծրագրում ունենալ հանրա մարզերի տարրական դասարանների և դպրոցին նախապատրաստման խմբերում (նախակրթարաններում) ընդգրկված ընդհ 20847 սովորողներ:

8. Ծրագրի մոնիթորինգն ու գնահատումը կիրականացվի ԿԾԿ ԾԻԳ-ի կողմից՝ ՌԴ «Ճյուղային սննդի ինստիտուտի» և ՄԼ տեխնիկական օժանդակությամբ: Ծրագրի մոնիթորինգի իրականացման ու գնահատման աշխատանքներում կներգրավվեն և նախարարությունների, տարածքային կառավարման մարմինների, ուսումնական հաստատությունների ու ձեռնարկային համայն ներկայացուցիչներ:

9. Եռամյա ծրագրի արդյունքների հիման վրա 2016 թվականից հետո այն աստիճանաբար կտարածվի մյուս մարզերում և

10. Դպրոցական սննդի ինստիտուցիոնալ համակարգի զարգացման նպատակով հիմնական փորձնական ծրագրին զուգա միջազգային գործընկերների օժանդակությամբ կիրականացվեն տարբեր միկրոծրագրեր, որոնք հետագայում կինտեգրվեն դպ սննդի ընդհանուր համակարգին: Փորձնական միկրոծրագրերն են.

- 1) «Դպրոցական կաթ»,
- 2) «Դպրոցական բազային ճաշարան»,
- 3) «Դպրոցական մինի փուռ»:

II. ՓՈՐՁՆԱԿԱՆ ՄԻԿՐՈԾՐԱԳՐԵՐԻ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

11. «Դպրոցական կաթ» միկրոծրագրի նկարագրությունը: «Դպրոցական կաթ» ծրագիրը հանդիսանում է հանրակր ուսումնական հաստատություններում դպրոցական սննդի կազմակերպման մոդելներից մեկը: Այդ մոդելը հաստատված է տս երկրների կառավարության կողմից:

12. Կաթը, որպես դպրոցական սննդի պարտադիր բաղադրիչ, ներառված է Ռուսաստանի, ԱՄՆ-ի, Գերմանիայի, Ճապոն

Չինաստանի, Հնդկաստանի և այլ երկրների դպրոցական սննդի օրապարենում:

13. Այդ ծրագրերի ֆինանսավորումը տարբեր երկրներում իրականացվում է ինչպես պետական բյուջեի միջոցներով, այն ներգրավելով միջազգային կազմակերպությունների, հովանավորչական կազմակերպությունների և դպրոցականների ծնողներ ներդրումները:

14. Ծրագրի առանձնահատկությունը կայանում է նրանում, որ առանց սննդի համապարփակ բլոկ ստեղծելու, կաթը բաժանանակ հնարավոր է ապահովել դրա հիգիենիկ անվտանգությունը: Այդ դպրոցներում անվտանգությունը ապահովվում է հ կերպ՝ պատերիզացված կաթը պահվում է սառնարանում՝ 4±2°C ջերմաստիճանի պայմաններում: Կաթը օգտագործվում է՝ մշակումից՝ եռացնելուց հետո և մատուցվում 75° C ջերմաստիճանում: Այնուհետև դպրոցի աշխատակիցների կողմից (որոնք համապատասխան բժշկական փաստաթուղթ) կաթը մատուցվում է մեկանգամյա օգտագործման բաժակներով կամ բռնակ և հախճապակյա բաժակներով: Այս դեպքում դպրոցների սննդի բլոկները սարքավորումներով հագեցնելու ծախսերը նվազագույն

15. Ծրագրի նպատակն է՝

- 1) հանրակրթական հաստատություններում սովորողների առողջության պահպանումն ու ամրապնդումը,
- 2) հիվանդությունների կրճատումը,
- 3) դպրոցականների մոտ կաթի և կաթնամթերքի օգտագործման մշակույթի ձևավորումը,
- 4) հանրապետությունում կաթի արդյունաբերության փոքր և միջին բիզնեսի զարգացումը, կաթ արտադրողից մինչև սպա

16. «Դպրոցական կաթ» ծրագրի շրջանակներում ակնկալվում է կաթի՝ որպես պարտադիր սննդամթերքի, ներգրավումը օրապարենում:

17. Կաթը բավարարում է աճող օրգանիզմի սպիտակուցների, կալցիումի և այլ անհրաժեշտ նյութերի պահանջարկը: Իսմ 200 մլ բնական կաթ, դպրոցականները ստանում են կալցիումի և B2 վիտամինի օրական նորմայի 40%-ը, A վիտամինի 24%-ը սպիտակուցների և ճարպերի 16%-ը: Միաժամանակ կաթը ապահովում է երեխայի օրգանիզմը՝ զարգացման համար անհրաժե տեսակի ամինաթթուներով:

18. Ծրագրի հիմնական սկզբունքն այն է, որ տարրական դասարանների աշակերտներին ամեն օր՝ մինչև ժամը 12-ը մաս կաթ և թխվածք: Յուրաքանչյուր աշակերտ օրական ստանում է 200 մլ. տաք կաթ (կաթի յուղայնությունը՝ 2,5 %) և մեկ հաստ պղիեթիլենային փաթեթավորմամբ:

19. Ուսումնասիրման փուլում մշակվել և ներդրվել է «Դպրոցական կաթ» պիլոտային ծրագիր Արագածոտնի մարզում՝ Թ քաղաքում և Թաթուլ գյուղում:

20. «Դպրոցական կաթ» ծրագիրը հաջողությամբ գործարկվել է Արագածոտնի մարզի թիվ 1 և թիվ 2, Թաթուլ գյուղի և ԵԴ 169 դպրոցների տարրական՝ 1-4-րդ դասարանների աշակերտների համար: Ծրագիրը Արագածոտնի մարզում տևել է 2011թ. մինչև 2012թ. հունիսը, իսկ Երևան քաղաքում՝ մինչև 2012թ. մայիսը:

21. Ծրագրում ընդգրկված աշակերտների ընդհանուր թվաքանակը կազմել է 442:

22. ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության կողմից ձևավորված միջգերատեսչական հանձնաժողովը հաստատել է «Դպրոցական կաթ» ծրագիրը և կոորդինացրել է նրա ներդրումը ՀՀ մարզերում:

23. Արագածոտնի մարզպետարանը և Թալինի քաղաքապետարանը ապահովել են կաթի տաքացման համար անհրաժեշտ սարքավորումների գնումը և այդ նպատակով կոմունալ ծախսերի փոխհատուցումը: Միաժամանակ ստեղծվել են համայնքային, ս հիգիենիկ, որակի վերահսկողության մարմինների, դպրոցների տնօրինության և ծնողական կոմիտեների ներկայացուցիչներից հանձնաժողով:

24. ՄԱԿ-ի Պարենի Համաշխարհային Ծրագրի Երևանյան գրասենյակը վերահսկել է «Դպրոցական կաթ» ծրագրի իրակա սպահովել է անվճար այլուրով՝ թխվածքներ թխելու համար:

25. Ռուսաստանի ճյուղային սննդի ինստիտուտը իրականացրել է ծրագրի տեխնոլոգիաների և գիտական հիմքերի մշակո մշակման և իրականացման մեթոդական և կազմակերպական օգնություն:

26. «Դպրոցական կաթ» ծրագրի՝ կաթի արտադրող և մատակարարող կազմակերպությունը հանդիսացել է «Բոնիլատ» և տեղակայված է Թալին քաղաքում: Այն կաթի ընդունման և վերամշակման ժամանակակից կազմակերպություն է, որն օրակ մինչև 5 տոննա կաթ:

27. «Բոնիլատ» ՍՊԸ-ն մթերում է միայն բարձրակարգ կաթ և իր արտադրության մեջ չի օգտագործում կաթի փոշի:

28. «Բոնիլատ» ՍՊԸ-ն իրականացնում է պատրաստի արտադրանքի արտադրություն և ժամանակին մատակարարում, պատասխանատվություն է կրում արտադրանքի որակի և անվտանգության համար, ապահովում է դպրոցներին համապատաս նորմատիվ և որակը հավաստող փաստաթղթերով, այդ թվում՝ արտադրանքի համապատասխանության սերտիֆիկատով: Ըն նան պատրաստի արտադրանքը իր ավտոտրանսպորտային միջոցներով հասցնում է դպրոցներին, ապահովում է կաթի պահ համար անհրաժեշտ սառնարանային սարքավորումներով՝ կաթը համապատասխան ջերմաստիճանային ռեժիմում պահելու:

29. Կաթի արժեքի վճարումը իրականացվել է Ռուսաստանում ապրող հովանավորի կողմից, որպես օգնություն և բարի կր դրսևորում:

30. Թխվածքի թխումը և դպրոցներին հասցնելը իրականացվել է քաղաքային փոխ միջոցով: Թխվածքի թխումը և մեկանգ օգտագործման բաժակների գնումը իրականացվել է ծնողների կողմից, կամավորության սկզբունքով հավաքվող դրամական մ հաշվին:

31. Դպրոցի շրջակայքի մաքրությունը լիարժեք ապահովելու համար, մեկանգամյա օգտագործման բաժակները ամբողջո հավաքվել և օրենքով սահմանված կարգով աղբահանվել են:

32. «Բազային ճաշարան» միկրոծրագրի նկարագրությունը: ՀՀ-ում, ՄԱԿ-ի Պարենի Համաշխարհային Ծրագրի շրջանակներում, իրականացվում է դպրոցական սննդի կազմակերպման ապակենտրոնացված սխեմա: Այդ սխեմայի համաձ

համակարգի բոլոր բլոկները հանդիսանում են ամբողջական ցիկլի արտադրություններ: Յուրաքանչյուր դպրոց ինքնուրույն է սննդի ճաշացանկի կազմամբ, հումքի մատակարարներ որոնելով, ինչպես նաև արտադրության հսկողությամբ:

33. Ներկայումս, ՀՀ-ում դպրոցական սննդի կազմակերպությունների նյութատեխնիկական բազան առանձին դեպքերում մաշված է մինչև 95%, իսկ բարոյապես՝ 100%-ով:

34. Հայաստանում առկա դպրոցական սննդի բլոկների փաստացի տարածքների և կոմունիկացիաների վիճակի ուսումնասիրը ներկայացված է *աղյուսակ 1-ում*, վկայում է, որ դրանց 30%-ում ընդհանրապես բացակայում են սննդի բլոկները, իսկ 50% է իրականացնել անհրաժեշտ սարքավորումներով հագեցում և կազմակերպել տաք սնունդ:

35. Այս պայմաններում, ամենանպատակահարմար տարբերակը բազային ճաշարանների ստեղծումն է այն դպրոցներում համեմատաբար նպաստավոր պայմաններ կան տարածքների և կոմունիկացիաների առկայության առումով: Այդպիսի դպրոց բազային ճաշարանները (ԴԲՃ) կարող են ստեղծվել այն քաղաքներում, որտեղ գործում են 2 և ավելի դպրոցներ: Ընդ որում, ս դպրոցական բազային ճաշարաններից տաք սնունդով կարելի է ապահովել նաև գյուղական դպրոցներին, որոնք գտնվում են 10-15 կմ հեռավորության վրա:

36. Դպրոցական սննդի կոմբինատների ձևավորումը կարելի է նախատեսել առաջին հերթին Երևան քաղաքի համար՝ 20 բնակչին մեկ կոմբինատ հաշվարկով, ապահովելով Երևան քաղաքի բոլոր հանրակրթական հաստատությունների ներգրավում Դպրոցական սննդի կոմբինատները կապահովեն մի քանի դպրոցների համար սննդի կենտրոնացված արտադրություն:

37. Այսպիսով, առաջին փուլում ազգային ծրագրի շրջանակներում դպրոցական սննդով ապահովելու նպատակով, անհրաքաղաքներում ստեղծել մոտ 86 դպրոցական բազային ճաշարաններ, որոնց վերաբերյալ տեղեկատվությունը ներկայացված է *ում*: Դրանք կկարողանան տաք սննդով ապահովել 495 քաղաքային, ինչպես նաև այդ քաղաքներին մոտ գտնվող շուրջ 200 դ Ընդ որում, դպրոցների ընդհանուր թիվը կկազմի 781, որը հանրապետությունում գործող դպրոցների ընդհանուր թվի 50%-ից է:

38. «Դպրոցական փուլ» միկրոծրագրի նկարագրությունը: «Դպրոցական փուլ» միկրոծրագիրը հանդիսանում է հանրակրթական ուսումնական հաստատություններում դպրոցական սննդի կազմակերպման մոդելներից մեկը: Դպրոցական կազմակերպման համանուն մոդելներ հաջողությամբ գործում են աշխարհի տարբեր երկրներում (ԱՄՆ, Կանադա, Բրազիլ Զինաստան և այլն), ինչպես նաև ԱՊՀ երկրներում:

39. Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ հացը և հացաբուլկեղենը հանդիսանում են դպրոցական սննդի օրապարենի հիմքը և քաղցրեղենի մասը, բազմաթիվ երկրներում կիրառվում է անմիջապես տեղերում՝ դպրոցներում, հացի և հացաբուլկեղենի այ դպրոցականներին տրամադրման փորձը:

40. Հացը և հացաբուլկեղենը դասվում են պիտանելիության կարճ ժամկետ ունեցող և շուտ փչացող պարենային ապրանք շարքին: Հացաբուլկեղենի թխումը դպրոցական փուլում հնարավորություն է տալիս նշված պարենամթերքը սպառողներին դպրոցականներին, հասցնել արագ և թարմ վիճակում:

41. «Դպրոցական փուլ» միկրոծրագրի գործարկման արդյունքում զգալիորեն նվազում են դպրոցական սննդի անվտանգության կապված ռիսկերը: Ինչպես հայտնի է, ներկայումս հանրապետության դպրոցներում վաճառվում է նաև ոչ բարձրորակ սննդաթվում՝ թվածքաբաշխներ, կարկանդակներ և այլային այլ արտադրատեսակներ, որոնց համապատասխանությունը նորմատիվ փաստաթղթերին և ստանդարտներին երբեմն կասկած է հարուցում: Այս ծրագրի գործարկման ընթացքում կիրառվում են հաթխման ժամանակակից սարքավորումներ, իրականացվում է ամենօրյա հսկողություն՝ համապատասխան իրավասու մարմին դպրոցի տնօրինության և բժշկի կողմից, ինչի արդյունքում նվազագույնի են հասցվում անվտանգության ռիսկերը, ապահովվո արտադրանքի հացի և հացաբուլկեղենի պահանջվող որակը:

42. «Դպրոցական փուլ» միկրոծրագրի գործարկման արդյունքում հնարավոր կլինի հաց ու հացաբուլկեղենով ապահովել դպրոցի, և թե հարակից դպրոցների (մինչև 10-15 կմ հեռավորության) սովորողներին: Այն միաժամանակ հնարավորություն կ դպրոցին ստանալու որոշակի շահույթ, որը կտնօրինվի դպրոցի տարբեր կարիքները հոգալու նպատակով:

III. ԾՐԱԳՐԻ ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՈՒՄԸ

43. 2013-2016 թվականներին կշարունակվի դպրոցական սննդի կազմակերպման միջազգային օժանդակության ծրագիրը:

44. Սկսած 2014 թվականից ՀՀ կառավարությունը, աստիճանաբար ստանձնելով ըստ մարզերի ծրագրի իրականացումը, այդ մարզերում ծրագրի բազային ֆինանսավորումը պետական բյուջեից՝ ըստ սովորողների թվի: Միաժամանակ պետական և արտաբյուջետային միջոցների հաշվին կիրականացվեն վերապատրաստման, տեղեկատվական արշավների և հետազոտակա աշխատանքներ:

45. 2013-2016 թվականներին դպրոցական սննդի կազմակերպման համար ՄԱԿ-ի ՊՀԾ-ի կողմից տրամադրվող համաֆինանսավորումը կկազմի շուրջ 10 մլն ԱՄՆ դոլար, որի շրջանակներում դպրոցական սննդի ծրագրում կընդգրկվեն հանրապետության տարբեր մարզերի 800 դպրոցների տարրական դասարանների և դպրոցին նախապատրաստման խմբերո (նախակրթարաններում) ընդգրկված ընդհանուր թվով շուրջ 67.000 սովորողներ:

46. ՀՀ կառավարության կողմից 2014-2016 թվականներին դպրոցական սննդի համար հատկացվող ֆինանսավորումը կկս 1239,0 մլն դրամ, ընդ որում՝ ըստ տարիների 3 մարզերի ընդհանուր ֆինանսավորումը կկազմի համապատասխանաբար 125 612.1 մլն դրամ և 501.3 մլն դրամ:

47. Պետական բյուջեի միջոցներից հատկացումների ծավալներն ըստ տարիների ներկայացված են *աղյուսակ 3-ում* և *աղյ*

Աղյուսակ 1. Հայաստանի Հանրապետությունում դպրոցների սննդի բլոկների առկայության, շինությունների կոմունիկացիաների վիճակի վերլուծություն:

Ցուցանիշներ	Բնութագրեր	Բոլոր մարզերում, ընդամենը դպրոցներ	Չափաբաժինը մարզի ընդհանուր դպրոցների քանակից, %
ՀՀ-ում դպրոցների քանակը		1435	
Դպրոցականների թվաքանակը		368708	
Շենքի վիճակը	բավարար է	611	42.6
	կարիք ունի հիմնանորոգման	541	37.7
	կարիք ունի ընթացիկ նորոգման	283	19.7
Ջրամատակարարումը	առկա է	1319	91.9
	բացակայում է	116	8.1
Կոյուղացումը	առկա է	1226	85.4
	բացակայում է	209	14.6
Էլեկտրամատակարարումը	առկա է	1435	100
Գազամատակարարումը	առկա է	903	62.9
	բացակայում է	532	37.1
Ջեռուցումը	կենտրոնացված կամ անհատական	710	49.5
	Էլեկտրաջեռուցիչ կամ վառարան	716	49.9
	բացակայում է	9	0.6
Տարբերակային ջրամատակարարումը	առկա է	87	6.1
	բացակայում է	1348	93.9
Ճաշարանների կամ բուֆետների առկայությունը	առկա է բավարար վիճակում գտնվող սննդի բլոկներ	725	50.5
	բացակայում է սննդի բլոկներ	433	30.1

Աղյուսակ 2. ՀՀ-ում դպրոցական բազային ճաշարանների ստեղծման տարբերակները:

NN	Քաղաք	Շրջան	Դպրոցի համարը	Դպրոցական բազային ճաշարանի ստեղծում		Բաշխիչ ճաշարանների ստեղծում
				ԴԲՃ	Առաջին փուլում սնվողների քանակի կանխատեսումը, մարդ	Բաշխիչ
Ք. Երևան						
1	Երևան	Աջափնյակ	168	1	1009	
2	Երևան	Աջափնյակ	185	1	2512	
3	Երևան	Աջափնյակ	22	1	2124	
4	Երևան	Ավան	180	1	1889	
5	Երևան	Ավան	170	1	880	
6	Երևան	Արաբկիր	21	1	3139	
7	Երևան	Արաբկիր	148	1	1469	
8	Երևան	Արաբկիր	14	1	2233	
9	Երևան	Դավթաշեն	196	1	1954	
10	Երևան	Էրեբունի	1	1	7019	
11	Երևան	Կենտրոն	33	1	11933	

12	Երևան	Մալաթիա	190	1	2501	
13	Երևան	Մալաթիա	152	1	4419	
14	Երևան	Մալաթիա	0	1	2226	
15	Երևան	Մալաթիա	2	1	878	
16	Երևան	Նոր Նորք	88	1	1595	
17	Երևան	Նոր Նորք	159	1	1734	
18	Երևան	Նոր Նորք	186	1	2497	
19	Երևան	Նոր Նորք	197	1	2198	
20	Երևան	Նորք Մարաշ	0	1	653	
21	Երևան	Նուբարաշեն	11	1	921	
22	Երևան	Շենգավիթ	69	1	2570	
23	Երևան	Շենգավիթ	74	1	2000	
24	Երևան	Շենգավիթ	75	1	1886	
25	Երևան	Շենգավիթ	98	1	1818	
26	Երևան	Քանաքեռ-Զեյթուն	125	1	1694	
27	Երևան	Քանաքեռ-Զեյթուն	0	1	2853	
Երևան, ընդամենը				27	68697	230
Մարզեր						
1	Արագածոտն	Թալին	1	1	455	
2	Արագածոտն	Արագածավան	2	1	481	
3	Արագածոտն	Աշտարակ	5	1	1532	
4	Արագածոտն	Ապարան	1	1	528	
5	Արարատ	Արտաշատ	1	1	1751	
6	Արարատ	Մասիս	4	1	1389	
7	Արարատ	Արարատ	5	1	1839	
8	Արմավիր	Արմավիր	4	1	2822	
9	Արմավիր	Վաղարշապատ	3	1	1945	
10	Արմավիր	Վաղարշապատ	2	1	457	
11	Արմավիր	Վաղարշապատ	9	1	962	
12	Արմավիր	Փարաքար	1	1	561	
13	Գեղարքունիք	Վարդենիկ	3	1	631	
14	Գեղարքունիք	Գավառ	3	1	1655	
15	Գեղարքունիք	Կարմիրգյուղ	2	1	401	
16	Գեղարքունիք	Սևան	3	1	1531	
17	Գեղարքունիք	Ճամբարակ	2	1	576	
18	Լոռի	Վանաձոր	25	1	1593	
19	Լոռի	Վանաձոր	28	1	2488	
20	Լոռի	Վանաձոր	0	1	1496	
21	Լոռի	Ալավերդի	12	1	1160	
22	Լոռի	Օձուն	2	1	334	
23	Լոռի	Ախթալա	1	1	151	
24	Լոռի	Սպիտակ	8	1	1024	
25	Լոռի	Սպիտակ	0	1	178	
26	Լոռի	Շիրակամուտ	1	1	185	
27	Լոռի	Ստեփանավան	5	1	1094	
28	Լոռի	Մեծավան	2	1	376	
29	Լոռի	Տաշիր	1	1	710	
30	Կոտայք	Հրազդան	8	1	1505	
31	Կոտայք	Հրազդան	13	1	1780	
32	Կոտայք	Չարենցավան	5	1	1655	

33	Կոտայք	Եղվարդ	3	1	904	
34	Կոտայք	Նոր Գեղի	1	1	441	
35	Կոտայք	Աբովյան	10	1	3672	
36	Կոտայք	Գառնի	1	1	638	
37	Շիրակ	Գյումրի	1	1	3032	
38	Շիրակ	Գյումրի	17	1	2565	
39	Շիրակ	Գյումրի	37	1	2489	
40	Շիրակ	Գյումրի	0	1	2138	
41	Շիրակ	Ախուրյան	1	1	864	
42	Շիրակ	Արտիկ	7	1	1380	
43	Շիրակ	Արիճ	1	1	130	
44	Սյունիք	Սիսիան	3	1	1231	
45	Սյունիք	Գորիս	1	1	1539	
46	Սյունիք	Տեղ	1	1	259	
47	Սյունիք	Կապան	13	1	1578	
48	Սյունիք	Կապան	9	1	911	
49	Սյունիք	Քաջարան	1	1	655	
50	Սյունիք	Մեղրի	2	1	277	
51	Վայոց Ձոր	Եղեգնաձոր	3	1	778	
52	Վայոց Ձոր	Աղավնաձոր	1	1	214	
53	Վայոց Ձոր	Ջերմուկ	2	1	451	
54	Տավուշ	Իջևան	4	1	1472	
55	Տավուշ	Դիլիջան	1	1	1048	
56	Տավուշ	Գոշ	1	1	106	
57	Տավուշ	Նոյեմբերյան	1	1	416	
58	Տավուշ	Արծվաբերդ	2	1	289	
	Ընդամենը, մարզերում			58	65 770	265
	Ընդամենը, ՀՀ-ում			85	134467	495

Աղյուսակ 3. ՀՀ պետական բյուջեից դպրոցական սննդի ֆինանսավորման համար անհրաժեշտ գումարը (1

	2014թ. առաջին կիսամյակ	2014թ. երկրորդ կիսամյակ	Ընդամենը 2014թ.	2015թ. առաջին կիսամյակ	2015թ. երկրորդ կիսամյակ	Ընդամենը 2015թ.	2016թ. առաջին կիսամյակ	2016թ. երկրորդ կիսամյակ	Ընդ 20	
Ուսումնական օրերի թիվը	88	80	168	88	80	168	88	80	168	
Մեկ երեխայի սննդի օրական ծախսը (դրամ)	140	140	140	140	140	140	140	140	140	
Մարզերը	ՀՀ պետական բյուջե									
1-4-րդ դասարանների և դպրոցին նախապատ- րաստման խմբերում (նախակրթարան- ներում) ընդգրկված սովորողների թիվը	2382	29,3	26,7	56,0	29,3	26,7	56,0	29,3	26,7	56,0

Սյունիք	6036		67,6	67,6	74,4	67,6	142,0	74,4	67,6	142,0
Արարատ	12429				153,1	139,2	292,3	153,1	139,2	292,3
1-4-րդ դասարանների և դպրոցին նախապատրաստման խմբերում (նախակրթարաններում) ընդգրկված սովորողների ընդհանուր թիվը	20847									
Ընդամենը				123,6			490,3			490,3

Աղյուսակ 4. «Կայուն դպրոցական սնունդ» ծրագրի ռազմավարության և փորձնական ծրագրի ծախսերի ն (մլն. դրամ):

Միջոցառումներ	2014թ.			2015թ.			2016թ.		
	ՀՀ պետական բյուջե (մլն.դրամ)	Արտաքին դոնորներ		ՀՀ պետական բյուջե (մլն.դրամ)	Արտաքին դոնորներ		ՀՀ պետական բյուջե (մլն.դրամ)	Արտաքին դոնորներ	
Փորձնական ծրագիր Վայոց Ձորի և Սյունիքի մարզերում, այդ թվում՝	125,6	0,0		492,3	0,0		492,3	0,0	
Սննդի ձեռքբերում և կազմակերպում (8418 երեխա)	123,6	0,0		490,3	0,0		490,3	0,0	
Կազմակերպչական ծախսեր (կառավարում, ուսուցում և վերահսկողություն)	2,0	0,0		2,0	0,0		2,0	0,0	
Փորձնական միկրոծրագրեր	0,0	5,8		119,8	5,8		119,8	5,8	
ՄԱԿ-ի Պարենի համաշխարհային ծրագրի կողմից դպրոցականների սննդի կազմակերպում	67000 երեխա		1218,0	67000 երեխա		1624,0	67000 երեխա		501
Ընդամենը		125,6	1223,8		612,1	1629,8			501